

Οι **κορυφαίες διακρίσεις** του κόσμου, μετά και το **Νομπέλ Λογοτεχνίας**, απονεμήθηκαν την εφειτηνή χρονιά σε συγγραφείς από τη **Μαύρη Ηπειρο**. Το **Booker** στον Νοτιοαφρικανό **Ντέιμον Γκάλγκουτ** και το **Goncourt** στον Σενεγαλέζο **Μοχάμεντ Μπουγκάρ Σαρ**

Αφρικανική κυριαρχία

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Η Αφρική είναι η απόλυτη λογοτεχνική πρωταγωνίστρια της χρονιάς. Την Τετάρτη 3 Νοεμβρίου απονεμήθηκαν (την ίδια ημέρα μάλιστα, κάτι ασυνήθιστο) δύο από τα σημαντικότερα λογοτεχνικά βραβεία της Ευρώπης και του πλανήτη, το Booker και το Goncourt, οι κορυφαίες επίσης διακρίσεις για τα καλύτερα βιβλία μυθολογίας που γράφονται, αντιστοίχως, στην αγγλική και στη γαλλική γλώσσα.

Μετά και το εφειτηνό Νομπέλ Λογοτεχνίας στον **Αμπντουλραζάκ Γκούρνα** από την Τανζανία (σημειώνουμε ότι από τις εκδόσεις Ψυχογιός πρόκειται να δούμε τέσσερα μυθιστορήματά του, η αρχή θα γίνει το καλοκαίρι του 2022 με το πλέον πρόσφατο, το *Afterlives*, σε μετάφραση της **Κατερίνας Σχινά**), οι μεγάλες τιμές τις οποίες απέσπασαν δύο ακόμη αφρικανοί συγγραφείς, ένας πεπειραμένος από τη Νότια Αφρική και ένας νεαρός από τη Σενεγάλη, σηματοδότησαν κάτι – μια εξέλιξη, αν μη τι άλλο, αρκούτσικης ενδιάφευξης και εξόχως συμβολική – που μάλλον δεν έχει προηγούμενο στα χρονικά των γραμμάτων. Η λεγόμενη Μαύρη Ηπειρος κατά το έτος που διανύουμε, το 2021, αναδεικνύεται ως κοιλίδα της τέχνης του λόγου και καθίσταται το επίκεντρο του αναγνωστικού ενδιαφέροντος σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ανεκπλήρωτη υπόσχεση

Ο 57χρονος **Ντέιμον Γκάλγκουτ** απέσπασε το Βραβείο Booker για το ένατο μυθιστορήμά του με τίτλο *The Promise* (*Η υπόσχεση*, εκδ. Chatto & Windus). Η εντυπωσιακή αφήγηση του τοποθετείται σε ένα αγρόκτημα κοντά στην Πρετόρια της Νότιας Αφρικής και μέσω αυτής (στην οποία η κριτική επιτροπή εντόπισε επιρροές, υφολογικές και αισθητικές, τόσο του **Γουίλιαμ Φόκνερ** όσο και της **Βιρτζίνια Γουλφ**) παρακολουθεί τις σχέσεις των μελών μιας οικογένειας λευκών, τις επανασυνδέσεις (σε διαφορετικές κηδεές μάλιστα) και τις συγκρούσεις τους, από τα μέσα της δεκαετίας του '80 μέχρι σήμερα, αποτυπώνοντας ταυτόχρονα τη δύσκολη μετάβαση της τραυματισμένης χώρας από το ρατσιστικό καθεστώς του apartheid στη δημοκρατική της περίοδο. Ο τίτλος του βιβλίου προέρχεται, ακριβώς, από μια ανεκπλήρωτη υπόσχεση που δόθηκε σε μια μαύρη γυναίκα, τη Σαλώμη, η οποία εργάστηκε ως υπηρέτρια στο σπίτι τους για μια ολοκληρωτή ζωή και πίστευε ότι κάποια στιγμή όντως θα αποκοτούσε τη δική της γη.

Ο συγγραφέας είχε διεκδικήσει το Booker (από τη βραχεία λίστα κιάλας) άλλες δύο φορές κατά το πρόσφατο παρελθόν, το 2010 με το μυθιστορήμά του *In a Strange Room* και το 2003 με το μυθιστορήμά του *Ο καλός γιατρός* (*The Good Doctor*), το μοναδικό του έργο που είχε κυκλοφορήσει και στα ελληνικά, πριν από μια δεκαπενταετία και πλέον. Την τρίτη φορά, λοιπόν, έφτασε στην επιτυχία αυτός ο πολύ αξιόλογος πεζογράφος και έγινε

έτσι και ο τρίτος συγγραφέας από τη Νότια Αφρική που λαμβάνει το περιβλεπτό βραβείο του αγγλόφωνου κόσμου μετά τη **Ναντίν Γκάρντμερ** και τον **Τζ. Μ. Κουσί**. Ο Ντέιμον Γκάλγκουτ, εμφανώς συγκινημένος στην τελετή απονομής που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο, υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, την αξία και τη σημασία της αφρικανικής λογοτεχνίας και ευχήθηκε να αγκαλιαστεί με την αρμόζουσα προσοχή από εδώ και πέρα. Η *Υπόσχεση* θα κυκλοφορήσει την άνοιξη του 2022 από τις εκδόσεις Διόπτρα, σε μετάφραση της **Κλαίρης Παπαμαχαίλη**.

Στα χνάρια του Μπόρχες

Στη Γαλλία, πάλι, τα πράγματα ήταν ξεκάθαρα εδώ και κάμποσες εβδομάδες. Δεν θυμόμαστε να έχει συμβεί κάτι ανάλογο τα τελευταία χρόνια, με έναν λογότηχη που δεν είναι ευρέως γνωστός, εννοούμε. Ήταν πάντως σαν να περιμέναμε απλώς την επίσημη ανακοίνωση του νικητή, ο οποίος, αξίζει να σημειωθεί, δεν ανήκει στον κατάλογο κάποιου παραδοσιακού ή ισχυρού εκδότη, αντιθέτως το βιβλίο του αποτέλεσε συμπαραγωγή του ανεξάρτητου οίκου **Philippe Rey** με τον σενεγαλέζικο **Jimsaan**. Είχε ήδη διαμορφωθεί ένα θετικότατο κλίμα, τόσο από την κριτική όσο και από τους βιβλιοπώλες, υπέρ του 31χρονου, γεννημένου στο Ντακάρ, συγγραφέα **Μοχάμεντ Μπουγκάρ Σαρ** (αν έπρεπε να προφέρουμε το ονοματεπώνυμό του όπως ακούγεται θα ήταν κάπως έτσι: *Μοαμέντ Εμπουγκάρ Σαρ*). Και το πανθομολογούμενο φαβορί επικράτησε εν τέλει με το τέταρτο μυθιστορήμά του *La plus secrète mémoire des hommes* (*Η πιο μυστική μνήμη των ανθρώπων* – θα κυκλοφορήσει εντός του 2022 από τις εκδόσεις Πατάκη).

Ο ίδιος (σοβαρός και μετρημένος στις δηλώσεις του, τόνισε ότι δεν βλέπει «σαν χάρη» το Goncourt, στο πνεύμα κάποιας συμπερίληψης, πολιτικής ή πολιτισμικής, αλλά ως μια ακραιφνώς καλλιτεχνική αναγνώριση) έγινε ο πρώτος συγγραφέας από την Υποσαχάρια Αφρική που κατακτά την ύψιστη τιμή της γαλλόφωνης λογοτεχνίας. Το μυθιστορήμά του, λαβυρινθώδες ως προς τη δομή, στα χνάρια των **Χόρχε Λουίς Μπόρχες**, **Ρομπερτό Μπολάνιο** και **Βίτολντ Γκομπρόβιτς**, και εκλεπτυσμένο ως προς τη χρήση της γλώσσας, χαρακτηρίζεται «έναν ύμνο στην ίδια τη λογοτεχνία». Οργανώνεται γύρω από μια έρευνα στο παρόν, στην οποία επιδίδεται ένα alter ego του νεαρού συγγραφέα, για έναν άλλο, μυστηριώδη και επινοημένο, κάποιον Ελιμάν, τον λεγόμενο και «νέγρο Ρεμπό» εξαιτίας ενός αρτιστηρίματος που υποτίθεται ότι εκείνος είχε δημοσιεύσει στη δεκαετία του '30. Ο Μοχάμεντ Μπουγκάρ Σαρ έχει εμπνευστεί από μια αληθινή μορφή ωστόσο, τον **Γιάμπο Ουολογκέι**, έναν γαλλόφωνο συγγραφέα από το Μάλι, ο οποίος είχε βραβευτεί με το **Renaudot** το 1968, αλλά λίγα χρόνια μετά κατηγορήθηκε μάλλον άδικα για λογοκλοπή, με αποτέλεσμα να περιπέσει στη λήθη.

PHOTO: PHILIPPE REY/REY/REY

PHOTO: PHILIPPE REY/REY/REY

Ο Μοχάμεντ Μπουγκάρ Σαρ είπε ότι δεν βλέπει «σαν χάρη» το Goncourt, στο πνεύμα κάποιας συμπερίληψης, πολιτικής ή πολιτισμικής, αλλά ως μια ακραιφνώς καλλιτεχνική αναγνώριση

Ο Ντέιμον Γκάλγκουτ υπογράμμισε την αξία και τη σημασία της αφρικανικής λογοτεχνίας και ευχήθηκε να αγκαλιαστεί με την αρμόζουσα προσοχή από εδώ και πέρα